

สรุปผลการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันอังคารที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

โดย สำนักการประชุม สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

วันอังคารที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมวุฒิสภา อาคารรัฐสภา (เกียกกาย) ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ประธานวุฒิสภา เป็นประธานของที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) โดยมี พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร รองประธานวุฒิสภา คนที่หนึ่ง ผลัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่ประธานของที่ประชุม

ก่อนเปิดการประชุม พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร รองประธานวุฒิสภา คนที่หนึ่ง ได้อนุญาตให้สมาชิกวุฒิสภาปรึกษาหารือปัญหาที่เกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชนหรือปัญหาอื่นใด ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๘ จำนวน ๗ คน เป็นเวลาพอสมควร

เมื่อครบองค์ประชุมแล้ว ประธานของที่ประชุมได้เปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปผลการประชุมได้ ดังนี้

(๑) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม

จำนวน ๑ เรื่อง

ประธานได้แจ้งเรื่องที่ไม่ปรากฏในระเบียบวาระการประชุม ดังนี้

ขณะนี้มีการตั้งกระทู้ถามซึ่งประธานวุฒิสภาได้พิจารณาและอนุญาตให้ตั้งเป็นกระทู้ถามเป็นหนังสือในที่ประชุมวุฒิสภา ซึ่งไม่อาจบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมภายในกำหนดเวลา ๑๕ วัน นับแต่วันที่ส่งกระทู้ถาม ตามข้อบังคับ ข้อ ๑๖๐ จำนวน ๔ กระทู้ คือ

๑) กระทู้ถาม เรื่อง แนวทางการบูรณาการโครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมจากผลกระทบโควิดในระดับตำบล นายอำพล จินดาวัฒนะ เป็นผู้ตั้งถาม ถาปนายนกรัฐมนตรี

๒) กระทู้ถาม เรื่อง การแก้ปัญหาสิทธิบัตรทองหลังยกเลิกสัญญาคลินิกและโรงพยาบาลทุจริต นายอำพล จินดาวัฒนะ เป็นผู้ตั้งถาม ถาปนายนกรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

๓) กระทู้ถาม เรื่อง โครงการอ่างเก็บน้ำในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี นายสุรเดช จิรรัฐติเจริญ เป็นผู้ตั้งถาม ถาปนายนกรัฐมนตรี

๔) กระทู้ถาม เรื่อง การขนส่งสินค้าทางรางเพิ่มขึ้น นายสุรเดช จิรรัฐติเจริญ เป็นผู้ตั้งถาม ถาปนายนกรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

ที่ประชุมรับทราบ

- (๒) รับรองรายงานการประชุม (ไม่มี)
- (๓) กระตุ้ถาม (ไม่มี)
- (๔) เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว จำนวน ๕ เรื่อง

**๔.๑ รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ความรุนแรงต่อเด็กในครอบครัว คณะกรรมการ
การพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสพิจารณาเสร็จแล้ว**

ผลการพิจารณา

ประธานคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส (นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์) รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง (พลตรี โอสถ ภาวิไล) รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง (นางเพ็ญพักตร์ ศรีทอง) เลขาธิการคณะกรรมการ (นางทัศนียา ยูวานนท์) และกรรมการ (นางประยูร เหล่าสายเชื้อ) ได้ร่วมกันแถลงผลการพิจารณาศึกษาเรื่อง ความรุนแรงต่อเด็กในครอบครัว สรุปได้ว่า รายงานฉบับนี้ได้ศึกษาข้อมูลสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวตั้งแต่ปี ๒๕๖๑ – ๒๕๖๓ รวมทั้งข้อมูลจากการศึกษาดูงาน การจัดเสวนา การรับฟังข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคม ข้อมูลจากงานวิจัย บทความ กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจากผลการพิจารณาศึกษา พบว่า ปัญหาการทารุณกรรมทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศที่เกิดในครอบครัวมีการกระทำรุนแรงต่อเด็กในครอบครัวมีแนวโน้มที่สูงขึ้น โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรุนแรงในครอบครัวประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยครอบครัว และปัจจัยด้านพฤติกรรม โดยมีสาเหตุมาจากการเมาสุรา ติดยาเสพติด การนอกใจ ปัญหาสุขภาพ ปัญหาเศรษฐกิจ ทั้งนี้ คณะกรรมการมีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาแบ่งเป็น ๓ แนวทาง คือ **แนวทางที่ ๑ การค้นหาข้อเท็จจริง** (ผู้กระทำ/ผู้ถูกระงับ) แบ่งเป็น ประการแรก ศึกษาเด็กที่ถูกกระทำ ควรศึกษาเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงว่าเหตุใด จึงถูกกระทำ หรือถูกกระทำด้วยวิธีการใด และประการที่สอง ศึกษาตัวผู้กระทำ ควรศึกษาตัวผู้กระทำว่ากระทำด้วยสาเหตุใด และกระทำรุนแรงต่อเด็กด้วยวิธีการใด โดยอาจเกิดจากปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ๑) ตัวบุคคล เคยเห็นหรือเคยถูกทำร้ายในวัยเด็ก มีความภูมิใจในตัวเองต่ำ มีการใช้สุรา สารเสพติดต่าง ๆ ขาดทักษะในการควบคุมอารมณ์ มีปัญหาทางจิต ๒) ครอบครัว เช่น มีทัศนคติในการชอบใช้ความรุนแรง ครอบครัวหย่าร้าง ๓) เพื่อนบ้านและชุมชน เช่น มีการย้ายที่อยู่บ่อย ๆ อยู่ในชุมชนแออัด เป็นครอบครัวเดี่ยวไม่ค่อยได้ติดต่อกับสังคมภายนอก มีแหล่งสุรา สารเสพติดอยู่ใกล้ ๆ ในชุมชนไม่ช่วยเหลือกันและกัน ๔) สังคม เช่น สังคมที่อาศัยอยู่มีการแบ่งชนชั้น หรือเห็นการกระทำรุนแรงบ่อย ๆ ทำให้เกิดความเคยชิน

แนวทางที่ ๒ การช่วยเหลือ เยียวยา ได้แก่ เมื่อพบเห็นเหตุการณ์กระทำรุนแรงต่อเด็ก ต้องเข้าไปให้ความช่วยเหลือ หรือแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้ามาดูแล และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ควรตระหนักถึงปัญหาความรุนแรงต่อเด็กด้วยการทำงานเชิงรุก โดยใช้กระบวนการจากทีมสหวิชาชีพในการช่วยเหลือ และควรจัดให้มีศูนย์ข้อมูลกลาง สำหรับจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ข้อมูลเป็นหนึ่งเดียวไม่กระจัดกระจาย

โดยใช้ฐานจาก “ศูนย์พึ่งได้ กระทรวงสาธารณสุข” (One Stop Crisis Center : OSCC) เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลที่มีจำนวนมากและมีหลายหน่วยงานเกี่ยวข้อง โดยศูนย์ OSCC จะเป็นศูนย์บริการช่วยเหลือเด็กและสตรี ผู้สูงอายุ และคนพิการ ที่ประสบปัญหาและถูกกระทำรุนแรงที่จัดขึ้นในโรงพยาบาล ซึ่งจะให้บริการทางการแพทย์ ตรวจรักษาพยาบาล ให้คำปรึกษาหรือแนะนำทางด้านจิตใจ ช่วยเหลือทางด้านครอบครัว เศรษฐกิจ และสังคม ประสานการส่งต่อกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และให้การดูแลที่ต่อเนื่อง รวมทั้งต้องมีการช่วยเหลือกรณีเร่งด่วน มีการทำงานในเชิงรุกเพื่อจะได้ปกป้องดูแลและช่วยเหลือได้อย่างทันท่วงที นอกจากนี้ ในการคุ้มครองและเยียวยาผู้ถูกกระทำต้องมีสถานที่รองรับและให้การคุ้มครองผู้ถูกกระทำที่มากเพียงพอ โดยอาศัยทีมสหวิชาชีพเข้าร่วมให้คำปรึกษาด้วย และ **แนวทางที่ ๓ แนวทางการป้องกัน** โดยแบ่งเป็น ๖ มิติ คือ ๑) มิติทางครอบครัว ๒) มิติทางชุมชน ๓) มิติทางสังคม ๔) มิติทางการศึกษา ๕) มิติการสร้างต้นแบบที่ดี และ ๖) มิติทางกฎหมาย

ภายหลังจากคณะกรรมการได้เสนอรายงานต่อที่ประชุมแล้ว ประธานของที่ประชุมได้อนุญาตให้สมาชิกวุฒิสภาอภิปรายแสดงความคิดเห็น ตั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ สรุปได้ว่า เรื่องการกระทำความรุนแรงต่อเด็ก เป็นปัญหาที่สอดคล้องกับวาระการพัฒนาระดับโลกในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ คือ การร่วมกันบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ข้อ ๑๖.๒ ยุติการข่มเหง การใช้หาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ และความรุนแรงและการทรมานทุกรูปแบบที่มีต่อเด็ก และเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยสาเหตุของความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว นอกจากมีสาเหตุจากการเมาสุรา ดิทยาเสพติด การพนันแล้ว การนอกใจระหว่างสามีภรรยา ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความรุนแรงต่อเด็กได้ เนื่องจากการนอกใจนำไปสู่ความขัดแย้งของบุพการี มีการหย่าร้าง ทำให้ส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายและสร้างความเจ็บปวดต่อจิตใจของเด็กได้ คณะกรรมการควรพิจารณาศึกษาเชิงลึกในปัญหาดังกล่าว และประเด็นของหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงต่อเด็กในครอบครัว กระทรวงสาธารณสุขมีการดำเนินการช่วยเหลือเบื้องต้นอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการบำบัดเจ็บทางร่างกาย หรือการดูแลสุขภาพจิตใจ แต่เนื่องจากกระทรวงสาธารณสุขมีภารกิจงานค่อนข้างมาก อัตรากำลังคนไม่เพียงพอ ประกอบกับมิได้รับผิดชอบภารกิจปัญหาดังกล่าวโดยตรง จึงขอเสนอให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งรับผิดชอบโดยตรง ดูแลปัญหานี้เป็นพิเศษ ตลอดจนให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำงานใกล้ชิดกับประชาชน มีส่วนร่วมในการดูแลปัญหา ป้องกัน และเยียวยาเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัวร่วมกับศูนย์ดำรงธรรมในทุกจังหวัด จัดตั้งหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินที่ให้ผู้ถูกกระทำความรุนแรงสามารถขอความช่วยเหลือได้ทันท่วงที และสนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัวสร้างความรักความเข้าใจ ให้เด็กมีความภาคภูมิใจในคุณค่าของตนเอง มีการนำหลักจิตวิทยามาใช้ในการสอบสวนคดีการกระทำความรุนแรงต่อเด็ก เพื่อจะได้ทราบสาเหตุที่แท้จริงและหาแนวทางป้องกันได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ เสนอแนะให้เพิ่มเติมรายละเอียดในการป้องกันในมิติของการสนับสนุนให้สร้างสื่อออนไลน์หรือการเผยแพร่ข่าวสารผ่านเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้เป็นสื่อ

ที่สร้างสรรค์และปลอดภัย โดยนำข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงหรือข้อมูลที่ต้องเผยแพร่ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องประเด็นสังคม ประเด็นการเมืองให้เด็กและเยาวชนเข้าใจมากขึ้น และควรให้รายละเอียดว่า จะทำอย่างไรที่จะสร้างกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีร่วมกันในครอบครัว เพื่อให้เด็กและเยาวชนเติบโตอย่างแข็งแรง สุขภาพและอ่อนโยนในอนาคต

คณะกรรมการได้ตอบชี้แจงประเด็นข้อซักถามของสมาชิกวุฒิสภา สรุปได้ว่า ประเด็นข้อเสนอให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำงานใกล้ชิดกับประชาชน มีส่วนร่วมในการดูแลปัญหา ป้องกัน และเยียวยาเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัวนั้น ถือเป็นเรื่องที่ดี แต่อาจยังไม่สามารถดำเนินการได้ในทันที เนื่องจากยังขาดงบประมาณสนับสนุน อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลในการลงพื้นที่ของคณะกรรมการไปยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในหลาย ๆ จังหวัด มีสถิติเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว และกลับมาสู่สถานพินิจน้อยลงถึงร้อยละ ๗๐ และปัจจุบันผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรงสามารถติดต่อขอคำปรึกษาหรือช่วยเหลือได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉิน ๑๓๐๐ ศูนย์ช่วยเหลือของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะประเด็นอื่น ๆ มีบางประเด็นที่อยู่ในระหว่างการศึกษาและจัดทำรายงานในฉบับต่อ ๆ ไปของคณะกรรมการแล้ว

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับรายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ และมีมติให้ส่งรายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะดังกล่าวไปยังคณะรัฐมนตรีต่อไป

๔.๒ รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และเสริมสร้างการเรียนรู้เท่าทันสื่อสำหรับเด็กและเยาวชน คณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสพิจารณาเสร็จแล้ว

ผลการพิจารณา

ประธานคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส (นายวัลลภ ตังคณานุก์) ได้แถลงผลการพิจารณาศึกษาเรื่อง การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และเสริมสร้างการเรียนรู้เท่าทันสื่อสำหรับเด็กและเยาวชน พร้อมกันนี้คณะกรรมการได้ขออนุญาตให้รองประธานคณะทำงานเสริมสร้างการเรียนรู้เท่าทันสื่อออนไลน์ในเด็กและเยาวชน (นางธีรารัตน์ พันทวี วงศ์ชนะเอนก) ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก รายงานผลการศึกษาร่วมกับคณะกรรมการด้วย สรุปได้ว่า ปัจจุบันปัญหาภัยออนไลน์ที่กระทบต่อเด็กและเยาวชนมีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากเด็กและเยาวชนจำนวนมากใช้เวลาเกินควรกับสื่อออนไลน์ จนก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพกายและจิต พัฒนาการทางสติปัญญา และก่อให้เกิดปัญหาสังคมและอาชญากรรม ซึ่งภัยจากสื่อออนไลน์ที่มีต่อเด็กและเยาวชน เช่น การกระชานทางออนไลน์ (Cyberbullying) การติดเกม การพนัน การล่อลวงและคุกคามทางเพศ ทั้งนี้ ปัญหาของเด็กและเยาวชนที่ใช้สื่อออนไลน์ไม่เหมาะสมยังส่งผลต่อสุขภาพกายและจิตใจ อาทิ สมาธิสั้น ต่อต้าน ก้าวร้าว อันนำไปสู่การใช้ความรุนแรง

ต่อคนใกล้ชิด และการติดเกมพบมากขึ้นได้จากการหมกมุ่นในการเล่นเกมหรือการแข่งขันกีฬาอิเล็กทรอนิกส์ (E-Sport) และการเล่นการพนันออนไลน์ และผลจากการถูกใช้ความรุนแรงหรือกลั่นแกล้งรังแกในวัยเด็ก จะมีความเสี่ยงในการเป็นผู้ใช้ความรุนแรง ติดสารเสพติด ทำผิดกฎหมาย ทำร้ายคนในครอบครัว หรือผู้ที่ติดเกม จะพบอาการซึมเศร้า ทำร้ายตนเอง อย่างไรก็ตาม ในหลายประเทศมีการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับ ภัยออนไลน์ เช่น นิวซีแลนด์ สิงคโปร์ เวียดนาม จีน เป็นต้น โดยส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการยับยั้ง ป้องกันและลดผลกระทบจากการสื่อสารออนไลน์ มีมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชน ที่เข้าเล่นเกมหรือแข่งขัน E-Sport มีมาตรการในการบำบัดรักษา เยาวชนเด็กและเยาวชนที่ติดเกม มีการกำหนดอายุผู้เข้าเล่นเกม มีมาตรการควบคุมการพนันออนไลน์และการพนันซ้อนการพนัน ในการแข่งขัน รวมทั้งองค์การอนามัยโลก (WHO) มีมติให้พฤติกรรมติดเกม (Gaming disorder) เป็นอาการป่วย โดยจะมีผลในปี ๒๐๒๒ จากผลการศึกษาจึงพบแนวทางในการแก้ปัญหาแบ่งเป็น ๕ มิติ คือ ๑) พัฒนาและส่งเสริม ๒) ป้องกัน ๓) ปกป้องคุ้มครอง ๔) เผื่อระวัง ๕) เยียวยาแก้ไข ทั้งนี้ คณะกรรมการ มีข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าวแบ่งเป็น ๔ กลุ่ม คือ กลุ่มที่ ๑ ส่งเสริมการสร้างสรรคสังคม แห่งการเรียนรู้ ที่ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในทุกระดับ ผลักดันให้รัฐบาลกำหนดให้การเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อ ของเด็กและเยาวชนเป็นวาระแห่งชาติ สนับสนุนให้มีการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ในทุกมิติ โดยจัดให้มี ศูนย์ข้อมูลด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และการรู้เท่าทันสื่อระดับชาติที่ถูกต้อง ท้นต่อสถานการณ์ ครอบคลุมทุกมิติและเข้าถึงได้ง่าย รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ และข้อมูลที่เชื่อถือได้ สนับสนุนให้มีการจัดทำหลักสูตรรู้เท่าทันสื่อและผลักดันให้ใช้ได้จริงในสถานศึกษา ทุกระดับและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงวัย กลุ่มที่ ๒ ความตระหนักสาธารณะและการพัฒนา ศักยภาพบุคคล ควรสนับสนุนให้กลไกในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น มีการสร้างความตระหนัก สาธารณะ โดยจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดเวทีสาธารณะ และจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพแก่เด็กและ บุคคลแวดล้อมรอบตัวเด็กเพื่อให้รู้เท่าทันสื่อ พร้อมผลักดันให้เกิดการนำไปใช้ได้จริงอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ กลุ่มที่ ๓ พื้นที่สร้างสรรค์และสื่อสร้างสรรค์ผลักดัน ควรให้ภาครัฐจัดสรรพื้นที่สื่อที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ สำหรับเด็กและเยาวชนอย่างหลากหลาย จริงจัง และเป็นรูปธรรม ผลักดันให้ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะองค์กร ภาครัฐและกองทุนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจัดสรรให้มีโครงการสนับสนุนพื้นที่สร้างสรรค์ที่เด็กและเยาวชนจะได้ มีส่วนร่วมคิด ร่วมสร้างสรรค์ในกิจกรรมหรือโครงการที่เหมาะสมกับช่วงวัยและความสนใจของตนเอง และกลุ่มที่ ๔ กลไกกำกับ มาตรการและกฎหมายที่จำเป็น โดยส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายภาคพลเมือง ในการเผื่อระวังภัยจากสื่ออย่างเข้มแข็ง และผลักดันให้มีการร่างกฎหมายว่าด้วยการกำกับดูแลการใช้สื่อออนไลน์ เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชน ผลักดันให้ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับเกมและผู้ประกอบการโทรคมนาคม ให้คำนึงถึงการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนตามกติกาสากลเป็นสำคัญ โดยกำหนดอายุเด็กที่เหมาะสม ในการเข้าร่วมกิจกรรม และการคัดสรรเกมที่มีเนื้อหาไม่สร้างความรุนแรงให้แก่เด็ก รวมถึงร่วมผลักดันให้มี “กฎหมายว่าด้วยการกำกับดูแลเกมและการประกอบกิจการเกมเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชน” ให้ทันต่อ สถานการณ์ปัจจุบัน และผลักดันให้ทุกภาคส่วนร่วมปฏิบัติตาม “แผนปฏิบัติการการแสดงความรับผิดชอบ

เกี่ยวกับ E-Sport ต่อเด็กและเยาวชน” ซึ่งขณะนี้ร่างแผนปฏิบัติการดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบของกรมกิจการเด็กและเยาวชน เพื่อให้มีการเร่งดำเนินการคู่ขนานกันไป นอกจากนี้ ควรให้สื่อทุกแขนง ทั้งสื่อบุคคลและองค์กรวิชาชีพสื่อสร้างความตระหนักต่อปัญหาในการใช้สื่อ และร่วมกันเสนอแนะข้อมูล ความรู้ ที่ถูกต้องในการรับมือกับภัยที่มาถึงสื่อแก่เด็กและเยาวชน ตลอดจนวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร ควรกำหนดให้การปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการใช้สื่อที่ไม่เหมาะสมและส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ เป็นวาระสำคัญของรัฐสภา

ภายหลังจากคณะกรรมการได้เสนอรายงานต่อที่ประชุมแล้ว ประธานของที่ประชุมได้อนุญาตให้สมาชิกวุฒิสภาอภิปรายแสดงความคิดเห็น ตั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ สรุปได้ว่า ปัจจุบันสื่อมีอิทธิพลต่อเด็กและเยาวชนอย่างมาก และการติตเกมหรือการพนันออนไลน์มีได้มีแต่เด็กหรือเยาวชนเท่านั้น ผู้ใหญ่ก็มีพฤติกรรมติตเกมและพนันออนไลน์มากขึ้น นอกจากการเรียนรู้และเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อแล้ว ควรเพิ่มรายละเอียดหรือวิธีการที่เป็นรูปธรรมที่จะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปรับใช้ หรือนำไปปฏิบัติได้ หรือควรมีกฎหมายหรือกองทุนของผู้ประกอบกิจการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยเหลือและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหานี้ และขอเสนอแนะให้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมสร้างสรรค์สื่อที่ทันสมัย และมีเนื้อหา (Content) ที่เข้าถึงกลุ่มเด็กและเยาวชนได้ง่าย รวมถึงควรเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับสังคม การเมือง การปกครองของประเทศไทย และป้องกันข้อมูลหรือข่าวปลอม (Fake News) ที่ชักจูงเด็กและเยาวชนให้ทราบข้อมูลที่ไม่ถูกต้องจนอาจนำไปสู่การสร้างความไม่สงบในสังคมได้

คณะกรรมการได้ตอบชี้แจงประเด็นข้อซักถามของสมาชิกวุฒิสภา สรุปได้ว่ารายงานฉบับนี้มีเป้าหมายในการศึกษาปัญหาการรู้เท่าทันสื่อของเด็กและเยาวชน เนื่องจากมีข้อมูลที่น่ากังวลทางการแพทย์ว่า เด็กและเยาวชนที่อายุไม่เกิน ๒๐ ปี ควรต้องได้รับการพัฒนาสมองส่วนหน้า คือ สมองที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ข้อมูล พัฒนาความสามารถต่าง ๆ มากกว่าสมองส่วนกลางหรือสมองส่วนอารมณ์ เพราะสมองส่วนนี้สามารถพัฒนาได้จากการเล่นเกม โดยจะสร้างอารมณ์โต้ตอบหรือตอบรับอย่างรุนแรง และแม้ว่าปัจจุบันมีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับปัญหาสื่อ แต่ยังไม่มีการบูรณาการหรือรวมศูนย์เป็นคณะทำงานเดียวกัน ส่วนการสร้างสรรค์ Content ที่ทันสมัยและเข้าถึงได้ง่ายสามารถทำได้ เพียงแต่ต้องมีนักเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่สามารถที่จะพัฒนา สร้างและแก้ไข Content เหล่านี้ได้ ซึ่งการพัฒนาเรื่องดังกล่าวต้องใช้งบประมาณค่อนข้างสูง และประเด็นกฎหมายที่เกี่ยวกับสื่อ ปัจจุบันมีกฎหมายหลายฉบับที่อยู่ในขั้นเตรียมความพร้อม เช่น ร่างกฎหมายการกำกับดูแลเกมและการประกอบกิจการเกมเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชน พ.ศ. .... เป็นต้น รวมทั้งคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (กดยช.) ภายใต้อาณัติของพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ร่วมกับภาคีเครือข่ายในการร่างแผนปฏิบัติการด้านการสร้างความรับผิดชอบร่วมทางสังคมเกี่ยวกับอีสปอร์ตต่อเด็ก สำหรับประเด็นข้อสังเกตอื่น ๆ ของสมาชิกวุฒิสภา จะได้นำเพิ่มเติมไว้ในรายงานของคณะกรรมการก่อนเสนอไปยังคณะรัฐมนตรีดำเนินการ

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับรายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ และมีมติให้ส่งรายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะดังกล่าวไปยังคณะรัฐมนตรีต่อไป

๔.๓ รายงานความก้าวหน้าการติดตามการปฏิรูปประเทศด้านสังคม เรื่อง การคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และการจัดทำร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์กลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... คณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสพิจารณาเสร็จแล้ว

ผลการพิจารณา

ประธานคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส (นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์) และกรรมการในฐานะประธานอนุกรรมการติดตามการปฏิรูปด้านสังคม กิจการผู้สูงอายุและสังคมสูงวัย (นายอำพล จินดาวัฒนะ) ได้ร่วมกันแถลงสรุปรายงานความก้าวหน้าการติดตามการปฏิรูปประเทศด้านสังคม เรื่อง การคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และการจัดทำร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์กลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... สรุปได้ว่า ประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์กว่า ๗๐ กลุ่ม ประมาณ ๖,๑๐๐,๐๐๐ คน แบ่งตามการตั้งถิ่นฐานได้ ๔ ลักษณะ คือ กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูงหรือชนชาวเขา กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่ราบ กลุ่มชาวเล และกลุ่มอาศัยในป่า ซึ่งแต่ละกลุ่มมีวิถีชีวิตสภาพเศรษฐกิจ สังคม ตามจารีตประเพณี ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิสังคมที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ ซึ่งที่ผ่านมาเกิดปัญหาอคติในเชิงภาพลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ ๓ ประการ คือ ถูกมองว่าเป็นคนต่างด้าว มีความเกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติด และการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งส่งผลให้คนกลุ่มนี้ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากร มีปัญหาการได้สัญชาติ สิทธิขั้นพื้นฐาน และสูญเสียอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ ได้มีการขับเคลื่อนการดำเนินการเพื่อคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ จนถึงปัจจุบันที่ได้มีการกำหนดให้ “ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....” เป็น ๑ ในร่างกฎหมายสำคัญ ๑๖ ฉบับ ที่คณะรัฐมนตรีจะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มีหลักการสำคัญในการคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ส่งเสริมการจัดการตนเองบนฐานวัฒนธรรม และสร้างความเสมอภาคบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยคณะกรรมการเห็นว่า ร่างกฎหมายฉบับนี้ เป็นกฎหมายส่งเสริมสิทธิทางวัฒนธรรม ที่จะพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์ให้มีความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของ “พลังสังคม” มิใช่ปัญหาหรือภาระของสังคม และได้นำเสนอประเด็นสำคัญเพื่อพิจารณาประกอบการจัดทำร่างกฎหมายนี้ ใน ๔ ประเด็น คือ ๑) นิยาม ขอบเขต และการกำหนด/จำแนกกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีหลักการพิจารณา ได้แก่ (๑) อาศัยอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน (๒) มีการสืบทอดวัฒนธรรม (๓) มีสำนึกในความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ (๔) เป็นกลุ่มคนจนวนน้อยท่ามกลางประชากรหลัก และ (๕) เสี่ยงต่อการสูญหายทางวัฒนธรรม ๒) ข้อห่วงใยในความมั่นคงของชาติ กฎหมายนี้ควรส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงปลอดภัยของกลุ่มชาติพันธุ์ ไปพร้อมกับทำให้เกิดความปึกแผ่นทางสังคม ๓) นโยบาย กฎ ระเบียบ และข้อกำหนดของรัฐที่ไม่เอื้อต่อการคุ้มครอง ส่งเสริมและอนุรักษ์กลุ่มชาติพันธุ์ และ ๔) การขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมที่กว้างขวาง

โดยให้กระทรวงวัฒนธรรม ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานหลักจัดทำร่างกฎหมายนี้ และเสนอให้ปรับชื่อร่างพระราชบัญญัติ เป็น “ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริม คุ่มครอง และอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....” เพื่อให้ครอบคลุมสาระสำคัญทั้ง ๓ ด้าน

ภายหลังที่คณะกรรมการได้เสนอรายงานต่อที่ประชุมแล้ว ประธานของที่ประชุมได้อนุญาตให้สมาชิกวุฒิสภาได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น สรุปได้ว่า การส่งเสริม คุ่มครอง และอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและทรัพยากรธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไป ต้องมีความสมดุล และสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์ด้วย รวมทั้งขอให้พิจารณาหาช่องทางอื่นในการเร่งรัดให้มีกฎหมายฉบับนี้

คณะกรรมการได้ชี้แจงว่า การส่งเสริม คุ่มครอง และอนุรักษ์กลุ่มชาติพันธุ์จะมีความสัมพันธ์กับเรื่องหลัก ๓ เรื่องด้วยกัน คือ ๑) วิถีชีวิต ๒) ความสมดุลของทรัพยากร และ ๓) สถานะของบุคคล โดยในเรื่องวิถีชีวิตนั้น จากการลงพื้นที่ของคณะกรรมการพบว่า สุดท้ายแล้วกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ต้องการรักษารากเหง้าวัฒนธรรมของตนไว้ เรื่องความสมดุลของทรัพยากร เป็นเรื่องที่ต้องยอมรับว่า ปัจจุบันปริมาณทรัพยากรไม่เพียงพอกับจำนวนประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ โดยปัจจุบัน กลุ่มชาติพันธุ์และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้พยายามหาทางออกในเรื่องนี้ร่วมกัน เช่น ในพื้นที่ที่เคยมีการทำไร่เลื่อนลอยได้มีการจำกัดพื้นที่และปรับเปลี่ยนมาเป็นการทำไร่หมุนเวียน อย่างไรก็ตาม การจัดการพื้นที่ที่ทับซ้อนพื้นที่การส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งเรื่องกำหนดสถานะบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ต้องรอความชัดเจนของร่างกฎหมายฉบับนี้ต่อไป สำหรับประเด็นข้อสังเกตอื่น ๆ ของสมาชิกวุฒิสภา จะได้นำเพิ่มเติมไว้ในรายงานของคณะกรรมการก่อนเสนอไปยังคณะรัฐมนตรีดำเนินการ

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับรายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ และมีมติให้ส่งรายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะดังกล่าวไปยังคณะรัฐมนตรีต่อไป

๔.๔ รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการเข้าถึงบริการธุรกรรมทางการเงินของคนพิการ คณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสพิจารณาเสร็จแล้ว

ผลการพิจารณา

ประธานคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส (นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์) และกรรมการในฐานะประธานคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ (นายมนต์ชัย บุญตັນ) ได้ร่วมกันแถลงผลการพิจารณาศึกษาเรื่อง แนวทางการเข้าถึงบริการธุรกรรมทางการเงินของคนพิการ สรุปได้ว่า ปัญหาการเข้าถึงธุรกรรมทางการเงินของคนพิการเป็นอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของคนพิการอย่างต่อเนื่อง และจนถึงปัจจุบันยังพบว่ามีคนพิการจำนวนมาก

ที่ประสบปัญหาในการเข้าถึงบริการของธนาคาร ทั้งจากการถูกปฏิเสธการเปิดบัญชีธนาคาร การเปิดบริการบัตรเครดิตเงินสด (ATM) การเปิดบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ (พอร์ต) การทำธุรกรรมออนไลน์ การเข้าถึงบริการสินเชื่อ และบริการอื่น ๆ อีกทั้งธนาคารแต่ละแห่งหรือแต่ละสาขายังมีแนวปฏิบัติในการให้บริการคนพิการที่แตกต่างกัน ซึ่งสรุปประเด็นปัญหาสำคัญได้ ดังนี้ (๑) ธนาคารไม่给人พิการเปิดบัญชีธนาคารและทำบัตร ATM โดยมองว่าคนพิการไม่สามารถทำธุรกรรมได้เช่นเดียวกับคนทั่วไป จนเป็นเหตุให้ธนาคารมีกระบวนการและขั้นตอนการทำธุรกรรมทางการเงินที่ยุ่งยากมากกว่าบุคคลทั่วไป (๒) บริษัทหลักทรัพย์ไม่给人พิการเปิดบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ โดยอ้างว่ามีความเสี่ยงสูงในการบริหารหลักทรัพย์ (๓) กรณีการขอสินเชื่อธนาคารของคนพิการทางสายตา (ตาบอด) เจ้าหน้าที่จะประเมินความสามารถในการบริหารกิจการของคนพิการว่ามีความเสี่ยงจนเป็นเหตุให้ไม่ได้รับการอนุมัติสินเชื่อหรือมีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าบุคคลทั่วไป ทำให้ปัจจุบันคนพิการสามารถขอสินเชื่อได้จากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเท่านั้น (๔) เจตคติและความเชื่อของธนาคารและเจ้าหน้าที่ธนาคาร ซึ่งเชื่อว่าคนพิการไม่สามารถที่จะรับผิดชอบและดูแลความปลอดภัยด้านการเงินของตนเองได้ (๕) ข้อจำกัดในการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อ给人พิการเข้าถึงการทำธุรกรรมทั้งธนาคารและตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อจำกัดเชิงนโยบายและการบริหารงานในการพัฒนาเทคโนโลยีโดยไม่คำนึงถึงคนพิการ (๖) อุปสรรคในการเข้าถึงการใช้บริการตู้ ATM ของคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่ใช้วีลแชร์ (๗) การปรับเปลี่ยนตู้ ATM จากระบบมีปุ่มกดไปเป็นระบบจอสัมผัส ส่งผลให้คนพิการทางสายตาไม่สามารถทำธุรกรรมทางการเงินได้ด้วยตนเอง และ (๘) การเพิ่มเติมเงื่อนไขการเปิดบัญชีธนาคารกับคนพิการที่ไม่สามารถลงลายมือชื่อหรือเขียนตัวอักษรปกติทั่วไปด้วยตนเองได้ ต้องมีบุคคลภายนอกลงลายมือชื่อเป็นพยานรับรองด้วย

ดังนั้น คณะกรรมาธิการจึงได้มีข้อเสนอแนะต่อแนวทางการเข้าถึงบริการธุรกรรมทางการเงินของคนพิการ ดังนี้ (๑) รัฐบาลควรกำหนดนโยบายและมาตรการส่งเสริมการเข้าถึงโดยสะดวกถ้วนหน้า (Accessibility for All) ของคนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ และกำหนดให้มาตรการส่งเสริมการเข้าถึงบริการธุรกรรมทางการเงินและการลงทุนโดยสะดวกถ้วนหน้า เป็นมาตรการหนึ่งในการปฏิบัติตามปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในการขับเคลื่อนการส่งเสริมการอนุวัติการตามหลักการชี้แนะเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (UN Guiding Principles on Business and Human Rights: UNGP) เพื่อยกระดับชื่อเสียงของประเทศไทยในด้านสิทธิมนุษยชนมากขึ้น (๒) ธนาคารแห่งประเทศไทยควรร่วมมือกับสมาคมธนาคารไทยและสถาบันการเงิน เร่งกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำด้านการเข้าถึงบริการธุรกรรมทางการเงินและการลงทุนโดยสะดวกถ้วนหน้าเพื่อเป็นหลักประกันให้ธนาคารและสถาบันการเงินมีแนวทางการให้บริการคนพิการที่มีความชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเทคโนโลยีทางการเงิน (Financial Technology: FinTech) (๓) ธนาคาร สถาบันการเงิน และสมาคมธนาคารไทย ควรกำหนดแนวปฏิบัติและจัดอบรมการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ทุกระดับนโยบายและระดับปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยทุก ๖ เดือน เพื่อให้มีเจตคติ ความรู้ที่ถูกต้อง และการสร้างสรรค์เกี่ยวกับคนพิการ ตลอดจนพัฒนาเทคโนโลยีทางการเงิน (FinTech) ที่เอื้อต่อการเข้าถึง

โดยสะดวกของคนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ โดยนำหลักการออกแบบที่เป็นสากล เป็นธรรม เพื่อคนทั้งมวล (Universal Design: UD) มาใช้ออกแบบระบบการให้บริการของธนาคารและบริษัทหลักทรัพย์ รวมถึงกำหนดให้มีหน่วยงานกลางที่สามารถติดต่อเพื่อให้คำปรึกษาและชี้แนะต่อเจ้าหน้าที่ประจำสาขาของธนาคารและสถาบันการเงินในการให้บริการพื้นฐานต่อคนพิการทุกประเภทที่ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ (๔) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือ ก.ล.ต. ควรกำกับดูแลข้อมูลบนเว็บไซต์และแอปพลิเคชันของบริษัทหลักทรัพย์ เพื่อให้ทุกคนรวมถึงคนพิการเข้าถึงได้โดยสะดวก รวมทั้งมีหลักประกันในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านการลงทุน และการบริการซื้อขายหลักทรัพย์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป และ (๕) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดให้คนพิการได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง ออกระเบียบ ประกาศ และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ของธนาคารและสถาบันการเงิน

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับรายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน และมีมติให้ส่งรายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะดังกล่าวไปยังคณะรัฐมนตรีต่อไป

๔.๕ รายงานการพิจารณาศึกษา กรณีการฎีกาค่าพิพาทหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ จะกระทำได้อีกเมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา คณะกรรมการการกฤษฎีกา การยุติธรรม และการตำรวจ พิจารณาเสร็จแล้ว

ผลการพิจารณา

ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการในฐานะประธานอนุกรรมการการยุติธรรม (พลเอก ไพบูลย์ คุ้มภัย) ได้แถลงผลการพิจารณาการศึกษา กรณีการฎีกาค่าพิพาทหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์จะกระทำได้อีกเมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา สรุปได้ว่า คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษาปัญหาและผลกระทบของการบังคับใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๒๗) พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่มีต่อประชาชนในระยะเวลาที่ผ่านมา กรณีกำหนดให้การฎีกาค่าพิพาทหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์จะกระทำได้อีกเมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงหลักการเดิมของกฎหมายจากที่ใช้ระบบสิทธิในการฎีกา มาเป็นระบบอนุญาตฎีกา โดยมีวัตถุประสงค์ในการลดปริมาณคดีที่จะขึ้นสู่ศาลฎีกาแล้วพบว่า ๑) สาเหตุหนึ่งที่มีปริมาณคดีในชั้นศาลฎีกาจำนวนมาก เกิดจากปัญหาการบริหารจัดการระยะเวลาในการพิจารณาคดี โดยในชั้นศาลฎีกาไม่มีการกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาคดีแต่ละประเภท ทำให้มีปริมาณคดีค้างเป็นจำนวนมาก ซึ่งแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหานี้จำเป็นต้องมีการกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาคดีแต่ละประเภทให้ชัดเจนดังเช่นที่ปัจจุบันศาลอุทธรณ์ได้ดำเนินการอยู่ รวมถึงนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการคดีควบคู่กันไป ๒) หลังจากพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ทำให้คดีที่เคยต้องห้ามฎีกาในข้อเท็จจริงตามมาตรา ๒๔๘ เดิม คือ คดีที่ราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในชั้นฎีกาไม่เกินสองแสนบาทหรือไม่เกินจำนวนที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาสามารถยื่นฎีกาได้ จึงอาจทำให้ปริมาณการยื่นคำขอฎีกาต่อศาลฎีกาเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ๓) การกำหนดให้การ

พิจารณาคำร้องขออนุญาตฎีกาเป็นระบบอนุญาตที่ศาลฎีกาต้องใช้ดุลพินิจในการอนุญาต โดยไม่ได้บัญญัติหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในกฎหมายไว้อย่างชัดเจนแน่นอน ทำให้ประชาชนไม่อาจรับทราบและศึกษาหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการอนุญาตฎีกาล่วงหน้าก่อนที่จะมีคดีความขึ้นสู่ศาล จึงอาจกระทบต่อสิทธิของคู่ความในการยื่นฎีกาและเกิดความไม่เป็นธรรมในการสู้คดี และ ๔) ในกรณีที่คำพิพากษาของสองชั้นศาลคือ ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง หากศาลฎีกาไม่อนุญาตให้ฎีกาอาจกระทบต่อความเป็นธรรมของคู่ความ เพราะเมื่อศาลสองศาลเห็นต่างกัน คู่ความอาจยังไม่ยอมรับนับถือหรือเคารพในคำพิพากษานั้น ๆ สมควรให้ศาลฎีกาซึ่งเป็นศาลสูงสุดพิจารณาและพิพากษาอีกครั้ง ทั้งนี้ อาจกำหนดจำนวนทุนทรัพย์ในการยื่นฎีกาไว้ให้ชัดเจน เพื่อป้องกันมิให้มีคดีจะขึ้นสู่ศาลฎีกาเป็นจำนวนมาก และโดยที่กฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับมาครบระยะเวลา ๕ ปีแล้ว คณะกรรมการการจึงเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาและผลกระทบดังกล่าว เพื่อเป็นข้อมูลและข้อเสนอแนะไปยังสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการบังคับใช้พระราชบัญญัติดังกล่าว ประกอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

ภายหลังที่คณะกรรมการการได้เสนอรายงานต่อที่ประชุมแล้ว ประธานของที่ประชุมได้อนุญาตให้สมาชิกวุฒิสภาได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น สรุปได้ว่า การใช้ระบบอนุญาตฎีกามีผลกระทบต่อการอำนวยความสะดวกให้กับคู่ความ โดยระบบนี้ไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับกรณีคำพิพากษาของศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์แตกต่างกัน การนำระบบนี้มาใช้ไม่ช่วยลดปริมาณคดีที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาได้อย่างแท้จริง เนื่องจากในทางปฏิบัติการขออนุญาตฎีกา จะต้องทำคำร้องขออนุญาตฎีกาแนบไปกับฎีกา ทำให้ศาลต้องพิจารณาคำร้องขออนุญาตฎีกาเพิ่มเติมไปจากการยื่นฎีกาในระบบเดิม และเห็นว่าควรยกเลิกระบบอนุญาตฎีการวมถึงการกำหนดจำนวนทุนทรัพย์ในการยื่นฎีกาตามที่คณะกรรมการเสนอ เพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และเสนอให้มีระบบตรวจสอบสอบคำพิพากษา เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ว่าได้ตัดสินใจตามหลักฐานที่ยื่นไปในคดีหรือไม่ ควรหาช่องทางลดปริมาณคดีที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาโดยใช้วิธีการบริหารจัดการคดี การเพิ่มบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม และนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการ นอกจากนี้ ศาลอุทธรณ์ต้องมีมาตรฐานการพิจารณาพิพากษาคดีไปในแนวทางเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ในการยื่นฎีกาในต่างประเทศ มีทั้งการใช้ระบบให้สิทธิฎีกา และระบบอนุญาตฎีกาโดยได้มีการจำกัดปริมาณคดีที่ขึ้นต่อศาลสูงสุดไว้ ประเด็นสำคัญ คือ การสร้างความเชื่อมั่นในคำพิพากษาให้กับประชาชนว่า สามารถได้รับความเป็นธรรมจากศาลทุกชั้น มิใช่จะต้องนำคดีขึ้นสู่ทั้งศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา

คณะกรรมการการได้ชี้แจงว่า นอกเหนือไปจากการลดปริมาณคดีที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาแล้ว ได้นำระบบการอนุญาตฎีกามาใช้เพื่อเป็นช่องทางกลั่นกรองคดีที่ไม่เป็นสาระอันควรแก่การวินิจฉัยในชั้นฎีกาซึ่งทำให้สิ้นเปลืองเวลา เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการคดีและอำนวยความสะดวกต่อไป

ระบบนี้จึงไม่ได้จำกัดสิทธิ หรือรอนสิทธิการฎีกาโดยตรง สำหรับประเด็นข้อสังเกตอื่น ๆ ของสมาชิกวุฒิสภา จะได้นำเพิ่มเติมไว้ในรายงานของคณะกรรมการการก่อก่อนเสนอไปยังคณะรัฐมนตรีดำเนินการ

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับรายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ และมีมติให้ส่งรายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะดังกล่าวไปยังคณะรัฐมนตรีต่อไป

(๖) เรื่องที่เสนอใหม่

(ไม่มี)

(๗) เรื่องอื่น ๆ

จำนวน ๑ เรื่อง

- ขอบข่ายเวลาการศึกษาของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการผลิตและการพัฒนาครู

ผลการพิจารณา

เนื่องจากระยะเวลาการดำเนินงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการผลิตและการพัฒนาครู จะครบกำหนดในวันศุกร์ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๓ แต่โดยที่ยังมีกลไกในการผลิตและพัฒนาครูหลายประเด็นที่จำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพื่อให้รายงานมีความสมบูรณ์ และเกิดผลสัมฤทธิ์ในกระบวนการพิจารณาและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ที่ประชุมจึงมีมติเห็นชอบให้ขยายเวลาการศึกษาออกไปอีก ๖๐ วัน ตามที่ นายตวง อันทะไชย ประธานคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการผลิตและการพัฒนาครูเสนอ

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๐๕ นาฬิกา

สำนักการประชุม
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา